

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 5. De Obligatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

contumaciter tenuat, episcopus idoneum Oeconomum eliger pro monasterio, ne iure suo excidat. *Innoc Bellamera. Barbat. Vivianus l. 2. p. 61. Alagona Comp. f. 221. Barb. in c. Imperatorum de dilationibus de Clericis idem præscribitur c. Cum causam eod.*

VII. A correctione Abbatis non licet appellare monacho, cum fiat pro salute animi ipsius. *c. Licet de off. Ord. c. Ad nostram. c. reprehensibilis. c. Cum speciali. de appell. nisi in corrigendo modus omittatur.* Tunc enim expressa gravaminis causa permittitur appellatio, uti fuga quoque, quando sævit, qui corrigit. Vnde colligitur, potestatem Prælati regularis maiorem esse in monachos, quam sit sæcularis Prælati in clericos, quia his appellatio absolutè permittitur. *Moscon c. 9. cir. finem. Maranta Par. 6 p. 287. Roder. 1. Q. 29. ar. 2.*

VIII. An damnato ad perpetuum carcerem monacho fugere liceat, in *Thesau. Religiosor. querit Barthol Faustus, l. 6. c. 270.* & resoluit non licere, modo iustè damnatus ad carcerem sit, quæ in professione sua videtur iuri suo, & libertati renunciasse *Bann. vero 22. q. 69. ar. 4.* paulò benignior, putat fugere posse, non quidem ad vagandum, aut habitum abijciendum, sed ad illius pœnæ veniam à Superiore Prælato obtinendum, cui opinioni libenter subscribo.

V. Roderic. 2. Q. 23. art. 6.

(*)

§. V.

De Administratione bonorum temporalium.

I. **A** Bbas, & Prælati Regularium quilibet communi lege Ordinū religiosorum omnium vi professionis suæ incapax est omnis proprietatis, nec ullum dominium, ius, aut possessionem habere potest rei pecunia æstimabilis secundum ea, quæ diximus *Tit. 15. §. 5. & Roderic. To. 3. Q. 29. ar. 4.* Sed quia titulus & dignitas Prælatuæ non est pecunia æstimabilis, ut per illius proprietate, & possessione tuenda agere proprio nomine potest, quemadmodum de Clero quilibet, qui beneficium ecclesiasticum obtinet. *c. Dilecta. 22. de resor. c. Nisi. de præb.*

II. Bonorum temporalium monasterii sui non dominus, sed administrator, seu dispensator est, constitutus nimirum à Domino super familiam suam, ut det illi in tempore suo tritici mensuram. *Det, inquam, pauperibus pauper, det in tempore suo, sed non de proprio suo. c. Cui portio. 12. q. 1. 6. Cum ad monaster. de sta. Mon. Clem. 1. de Regular. Con Tr. Sess. 25. c. 2.* sic faciat dispensationem, ut mereatur recompensationem. Modum dispensandi bona communia *Concil. Tr. l. cit præscribit* his verbis. Administratio bonorum monasterii, seu Conventuum, ad solos Officiales eorundem, ad nutum Superioris amovibiles pertineat: mobilium verò usum ita Superiores permittant, ut eorum suppellex statui paupertatis, quam profecti sunt. conveniat, nihilque superflui in ea sit, nihil etiam, quod necessarium, eis de-

li nege-

negetur. Hanc veritatem dicit *Caramuel* in *Reg. S. Bened. Disp. 49. num. 830.* omnes Abbates sciunt, tamen si aliqui dissimulare videantur. *V. Perez. in Reg. S. Ben. c. 34.* Teneri ex culpa etiam levi, cum Ecclesia ipsius negligentia damnum passa est, multis probat *Comitolus l. 1. Q. 83.*

III. Qui scriptores regalia, & castella tenere, agrorum, & camporum dominos esse ecclesiarum, vel Religionum Prælatos dicunt, ut suspecti de assentatione sint, magnos auctores habent. Omnium bonorum Ecclesie Dominum esse Papam, totius orbis, etiam infidelium de iure iurisdictionem habere pronunciat. *Franc. Leo in thesau. eccl. par. 1. c. 4. nu. 58. Par. 2. c. 20. n. 1. citatque c. 2. de præbend. in 6. Glo. fin. in c. Felicis de pœn. eo. Clem. 1. c. i. ff. Baldum in l. Rescripta num. 8. Gomes. in Procem. in Reg. Cancell. de aliis Prælati S. Bern. assertio est in Serm. ad Pastores in Synodo.* Duplex est dominium prælatorum. Habent enim claves ecclesie: quibus claudunt, & nemo aperiat, aperiunt, & nemo claudit. Habent & regalia, quia Domini sunt urbium & oppidorum. Nec solum episcopatus habent, sed etiam consulatus. Eod. modo loquuntur, quos magno numero citat *Barb. in c. Licet. de præb. in 6. sed meminisse iuvat, eiusmodi propositionem eatachreli ornata esse, & Domini vocem pro Dispensatore, vel Oeconomo poni, quemadmodum in aliis multis videre est. *Clare. Th. 22. Q. 100. art. 1. ad 7. Quamvis res Ecclesie sint Papæ, ut principalis dispensatoris, non tamen sunt eius, ut domini, & possessoris. Vnde si reciperet pro re Spirituali pecuniam de redditibus ecclesie alicuius, non careret vitio Simonie. Ita**

S. Thom. dicat ergo Prælati Religiosi cum Apostolo *1. Cor. 9. V. 17. Dispensatio mihi credita est.*

IV. Vnde consequitur nullam rem prohibitu alienare posse, quemadmodum nec alii Prælati possunt. Nam bonorum ecclesiasticorum alienatio, naturali, & divino iure prohibetur, addito iuramento, quoad summum Pontificem, & Cardinales respectu bonorum Sedis Apostolicæ: quoad Episcopos verò, & Prælatos respectu bonorum suæ ecclesie. Eadem alienatio utroque iure prohibetur Cano. & Civili ut in *Par. 2. huius Summa magis explicabitur. V. Conc. Trid. Sess. 25. c. 11.*

V. Quod munera & donationes attinet, prohibitionem innovavit, & auxit *Clem. VIII. in Const. Religiosa Congregationes Anno 1594 edita*, vi cuius nulli Superiori subdito, Communitati, vel Conventui licet ullam donationem ex bonis monasterii facere, exceptis militarium Ordinum personis, & Eremitis, qui propriè Religiosi non sunt. Quantitas autem ad peccati mortalis culpam in re donata censetur prudentium virorum iudicio valor duorum, aut trium aureorum. Sed quia de hac materia *supra te, 15. §. 5. nonnihil diximus, & in Par. 2. tit. 17. rursus*, agendum erit, desino. Legat interim, cui collibitum est, *Rodericum Tom. 11. Q. 48. ar. 3. & seq. Sorbo in expositione prædi. Clementina in Comp. privilegior. Mendic. pag. 152. Quod verò Caramuel in Reg. S. Bened. num. 829. dicit Clementinam illam in neutro foro obligare, quia Solidam doctrinam non continet, à pluribus reicitur.*

VI, Mul-

VI. Multò minùs in testamento aliquid relinquere Abbas potest, uti nec ullus professus: hoc enim illis tantùm convenit, qui dicere audent, *Meum est*. Nec prodest opponere, Modica donatio Religiosis in vita permittitur, ut passim Theologi & Canonistæ tradunt: ergò etiam in termino vitæ: quia huic dispositioni lus manifestè resistit, ut quæ naturam dominiî sapere videatur. *V. Sanch. l. 7. Moral. c. 8. num. 5. Felling. Tract. 34. c. 3. n. 50.*

VII. Modicam donationem facere permittitur etiam cognatis suis, & consanguineis imò maritare puellam ex bonis Monasterii, & nobili vetecundo largam eleemosynam dare. *Feder. de sen. Conf. 282. c. Caterùm. de donation. modò modus servetur. quod quàm sit difficile, amoris impotentia, & quotidianus usus docet in illis ipsis, qui isthæc præscribunt. Suis igitur dabit, donabit, locabit, ut alienis, quemadmodum ab Abbate Latiniacensi factum esse S. Bernardus commendat ep. 230. Si inter Fratres Sermo, & querelæ audiantur, donatæ rei quantitas, loci consuetudo, & circumstantiæ librandæ erunt. Corduba apud Anton. Perez in Reg. S. Bened. c. 33. num. 128. Abbatem dicit ex bonis monasterii usque ad quantitatem decem aureorum donare posse, bona interveniente causa. *V. Glo. in c. Abbatib. 12. q. 2. V. subscriptione Episcopi Dalner. c. 10. num. 29. Barb. in ci. c. de donationibus. Suarez Tomo 1°. de Relig. l. 2. c. 26 n. 11. & sequ. Roderic. 11. Q. 48. Artic. 3. Graff. Par. 2. c. 23. n. 8. & seq.**

VIII. Eleemosynas Prælati dare pos-

sunt, & debent, primò quidem eas, quæ in Regula, Statutis, aut consuetudine Ordinis constituuntur. Deinde ex illis bonis & fructibus, qui non valdè necessarij sunt ad familiæ sustentationem, ubi meminisse iuvenit illud vetus dictum, *Dare, & dabitur vobis*. Dixi autem *debere*. quod maxime in remuneratorijs locum habet, quæ ob id nunquam censentur prohiberi, quantumlibet prohibitio generalis sit. *Mol. Disp. 226. Fill. l. c. num. 51.* In his autem si modum Prælati exceserit, invalidæ, & restitutioni obnoxie donationes erunt. *Nau. Comm. 2 de Reg. num. 12. Az. 2 l. 12 c. 10. Sanch. l. 7. Mor. c. 19. Vasq. Tr. de eleem. c. 4. num. 1. Suar. de Relig. l. 2. c. 26. Laym. l. 3. tr. 4 c. 12. Barb. de pot. Ep. par. 1. Tit. 2. Glo. 9.*

IX. Huc pertinet, quod doctrina, & usu scientissimus Abbas Trithemius in c. 3. Reg. S. Ben. monet, Abbates & animarum Rectores, quibus credita est dispensatio, & pauperum thesaurus indigentibus subvenire debent, scientes, se Deo de omnibus sibi creditis & pauperum eleemosyna in die iudicii rationem reddituros. Monachus autem qui nihil habet, spiritualement exhibeat eleemosynam, exemplo Petri Apostoli, qui terrenam non habens substantiam petenti pauperi spiritualement impendit misericordiam dicens, *Aurum & argentum non est mihi. &c.* De Monachis autem sine regula sub regula viventibus nescio quid dicam. Si fuerit, cuius animam timor DEI occuparit, eleemosynam facere potest, modò Abbas consenserit. Ita Trithem.

X. Quisquis monasterii, prioratus, aut similium bonorum curam negligit, vel male

malè abutitur, correctionem, regularem, adeoque depositionem meretur. *c. Cum ad monast. de sta. Mon.* Ad quem vero pertineat, Abbates corrigere, vel etiam exauctorare, ex singulorum Ordinum Constitutionibus intelligi potest. Si ius commane quaeritur, *Glo. in c. Si quis Abbas* 18 q. 2. etiam propter modicas causas a dignitate Abbatiali deponi posse asserit per solum episcopum, etiam invito Conventu. *c. Per tuas de Simonia.* Quod de exemptis non intelligo. Horum enim eum episcopis par conditio est, quos solum Papa deponit. 1. *Clar. §. fin. Q. 73. nu. 8. Graff l. 3. c. 23. n. 27. Roder. To. 1. Q. 41. art. 3. tradit ex Comp. Ord. Cister. indulto Eugenii IV. soli Capitulo Generali competere generalem reformationem, Abbates, & Abbatissas dicti Ordinis eito modo corrigere, suspendere, deponere, & illorum loco alios deputare. Idem Eugenius decrevit, quod absolutio & depositio ab officio ipsius Generalis Capitulo Generali competat. Quod si monitus renunciare detrectat, elapsis duobus diebus ipso facto iurisdictione, & potestate privatus intelligitur. Quod ipsum *Ioan. XXI.* Congregationi montis oliveti concessit. *Iza Rodericus.* Sed singulorum Ordinum leges & consuetudines inspiciendæ sunt. Quod Societatem nostram attinet, Præpositi Generalis ex gravi causa depositio Congregationi generali absolute permittitur *Par 9. Const.**

c. 5. n. 4. & seq.

)o(

§. VI.

De his, qua Abbati specialiter prohibita sunt.

L Non licet Abbati recipere, aut creare novum monachum absque consensu Capituli. *Gloss. in c. ul. de Reg. in 6. Nav. Com. 3. n. 5. Tribem. in c. 3. n. 5. Tribem. in c. 3. Reg. S. Bened.* Non decet, ait, Abbatem, qui caput est, omisis membris aliquem recipere ad Congregationem, quia id rationi, & honestati contrarium foret. Nec semel receptum arbitrio suo eijciet. Si incorrigibilis videatur, expulsionem antiqua iura permittunt. *Concil. Trid. Sess. 25. c. 14.* ignominia ceteris, vel etiam graviore poenâ castigari præcipit.

II. In collatione alic. Prioratus novum onus imponere vetat *Clem. Quia Regulares de supplen. neglig. Præl.* Nec prohibere aut impedire potest, ne Monachi confiteantur episcopo, aut Pœnitentiario ipsius, nisi privilegium exceptionis habeat, vel Constitutiones à Sum. Pont. approbatæ permittant. *Abb. in c. Monachi de excomm. Silv. V. Abbas. nu. 6. Zerola par. 1. V. Monachi.*

III. Exemptioni & cœnobii non potest renunciare absque licentia Papæ. *Nā c. Cum tempore. de arb. expresse dicitur.* Cum etli sponte volueris, de iure tamen nequi veris sine licentia Ro. Pontificis renunciare privilegiis, Pontifex nimirum exemptorum diæcesanus est, cuius auctoritas per spontaneam renunciationem læderetur. *c. Auctoritate. iun. Glo. V. Diæcesani. de privil. in 6.*

IV. In

IV. In Ecclesiis, in quibus habet jus patronatus, presentare Clericos sine consensu Capituli non debet. *c. ea noscitur. de his qua sunt a Pral. Exc. nisi contraria, consuetudo sit. Nec Monachum dare in pignus, vel obsidem pro debitis Monasterii. Barb. in c. Ex rescripto de iurejur. ubi post factum stare promissis, & juramento jurentur. Sanch. l. 6. Mor c. 16. n. 30. nec pro noxa dari posse Monachum contendit.*

V. Dimissorias ulli saeculari vel Regulari sibi non subiecto dare, nuptiis interesse, de sacro fonte levare filios pariter illicita sunt. Si tamen fecerint, verè compadres erunt, & spiritualement cognationem contrahent. *Conc. Trident. Sess. 23. c. 10. Barb. de pot. Ep. par. 2. alleg. 7. Item in c. Placuit 15. quest. 1.*

VI. Dubium est de unione beneficiorum, possitne eam Abbas facere in Ecclesiis sibi pleno jure subiectis. Negant

multi Ap. Sanchez l. 7. c. 29. à quibus ipse meritò dissentit. Abbates enim aliique Prælati in suis Dioccesibus omnia ad jurisdictionem Ecclesiasticam spectantia possunt quæ Episcopi: nec beneficiorum unio cognoscere aliquem requirit. *Abb. in c. sicut unire. de exc. Pral. Cardin. Clem. 1. §. ad hac de sta. Mon.*

VII. Duobus Monasteriis simul titulo Abbatis præesse non potest. *c. Ne nimia. de Relig. domib. Ad aliud ergò si eligatur, ex duobus utrum volet, eliget, eodem modo quem Nav. indicat. de præbend. Consil. 15. qui etiam Consilio 60. de Regular. monet. Si quis Prælatus ad aliud Monasterium transferatur, eo ipso illius obsequantias tacitè profiteri. V. Card. Tuschum. V. Abbas & Alvarum Pelau. de planctu Eccles. lib. 2. art. 22.*

TITULUS XVII.

De Monialibus.

Virginum, quæ virorum exemplo Religiosum vitæ institutum complexæ sunt, duo genera reperio. Nam ut Gabr. Pennotus de Canon. Regularibus parte 3. c. 49. pag. 787. benè notavit, quemadmodum in primitiva Ecclesia, & deinceps, Ordo Regularis virorum in duas classes divisus fuit, tum habitu, tum nomine diverso; quarum altera Clericorum, Monachorum altera nuncupata, ita etiam de Ordine Regulari feminarum dicendum est. Etenim fuisse

in Ecclesia olim Virgines sanctimoniales, Canonicas, seu Clericales nomine, & habitu distinctas, Patrum & Conciliorum testimonia certissima confirmant. *Innocent. III. in c. cum dilecta de mai. & obed. Concil. Ticinense, Parisiense, Rhemense, Cabilonense, &c. Superfunt hoc etiam tempore Canonissarum præcipuè nobilitatis Collegia in Provinciis Germaniæ, Lotharingiæ, & Belgii, ex quarum vivendi modo apparet, eas à veteri rigore ad mitiorem quandam conversationem*